

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Светлана Темелкова Събева, Катедра „Социология и науки за човека“ към
Пловдивски университет „П. Хилендарски“

относно материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

по професионално направление 2.3. Философия (Формална и практическа логика)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 96 от 11.11.2025 г., като единствен кандидат участва д-р Мартина Стоилова Минева-Николова от Катедра „Философия“ към Философско-исторически факултет на ПУ. Към документите за конкурса тя е приложила 15 научни труда, публикувани в периода след придобиване на образователно-научната степен „доктор“ през 2015 г. Те включват: две монографии, едната от които – *Новаторства. Абдукция, индукция, трансдукция в логиката на практиката*, София: Изток-Запад, 2025 – представлява хабилитационен труд, а другата – *Лудвиг Витгенщайн: проблематизирането на философията (Праксеологически обрат, граници, легитимация)*, София: Хетеродоксия, 2021 – е монография, подготвена на базата на дисертацията ѝ; както и единадесет студии и две статии, публикувани в престижни научно рецензирани издания. Трудовете на д-р Минева имат общо 15 документирани цитирания. Справката за наукометричните данни показва, че тези трудове, заедно с участието в научно-изследователски проекти, значително надхвърлят минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Към тези данни следва да се добавят: множеството доклади на научни форуми в Пловдивския университет и Института за критически теории на свръхмодерността – 35 на брой за десетгодишния период след защитата на дисертацията ѝ; творческата издателска дейност на д-р Минева като отговорен редактор на философското списание *Кайрос*, като член на редакционната колегия на списание *Хетеродоксия* и участник в съставителството на тематични броеве на други научни списания и сборници; както и интензивното ѝ общуване със студенти и докторанти от специалности „Философия“ и „Социология и науки за човека“ в ПУ, включващо освен

обичайните дейности за един преподавател и работата ѝ като ментор в Сектора по философска логика и Студентския философски семинар. Като преподавател в катедра „Социология и науки за човека“ специално бих открито забележителните изследователски и дидактически постижения на Мартина като ръководител на проекта за студенти и млади учени „’Нямам никой, към когото да се обърна’ – социоаналитични измерения на уязвимостта“, който демонстрира рядко срещаните умения на посредник между поколения, между философски, логически и социологически дисциплини, между строга теория и емпирична чувствителност към социалния свят.

Познавам д-р Минева именно като учен, който още от най-ранните години на академичната си биография творчески участва в развитието на полипарадигмалните теоретични и емпирични изследвания, характерна за Сектора по философска логика и катедри „Философия“ и „Социология и науки за човека“ към Пловдивски университет. Това вероятно е проява на една колкото интуитивно, толкова и рефлексивно формирана „поствитгенщайнска чувствителност“, намерила теоретична реализация в нейната дисертация и последвалата монография *Витгенщайн: проблематизирането на философията (Праксеологически обрат, граници, легитимация)*. В изследователския хабитус на д-р Минева като философ и логик с широк „теоретичен замах“ под знака на праксеологическия обрат в логиката – хабитус, който ще видим блестящо реализиран в хабилитационния ѝ труд – откривам не просто продуктивни влияния, а взаимно индуцирани открития както в посока на логическата теория и аналитичните методи, така и на социологията и социоанализата на „новаторските практики“. Емблематичен пример в това отношение е начинът, по който тя обвързва логическите анализи на абдуктивните изводи, разгъването на интенционалната история и социоаналитичната реконструкция на откриването на елиптичната орбита на Марс от Йоханес Кеплер, като показва как логически данни, свързани с отрицанието като лишаваност, с изненадващи афицирания, предпредиатни противоречия в обекта и в субекта, кълстери от аномалии и т.н., могат да функционират и като социоаналитически данни за т.нар. изстрадан успех („Обновяващите изводи и практикологическото проблематизиране на социоаналитични симптоми“, *Хетеродоксия*). Бих обърнала внимание на трудността – и рисковаността – на този подход, който изисква данните на една и съща „фактуална история“ да се разполагат в различни парадигми за експликация и тълкуване, да се транспонират от една парадигма в друга, но така, че да

запазват своя формално-указателен характер и съответно „неформализируемия си остатък“. Дори бих си позволила да препоръчам на Мартина да продължи да развива тази техника на рефлексивно превключване между различни изследователски гещалти към „фактуалната история“.

Решаващите приноси в хабилитационния труд на д-р Минева попадат, разбира се, в специализираната област на логиката като архитектурно поле на мисловните практики след праксеологическия обрат от средата на ХХ век. Подемайки прозрението на Чарлс Пърс за абдукцията като „единствената логическа операция, която може да представи каквато и да е нова идея“ (*Новаторства*, с. 9) и фокусирайки се върху микроскопски анализи на недедуктивните изводи в новаторските практики в науката, тя успява да защити убедително следното основополагащото разбиране за „екстатичния“ характер на логическото: „[...] логиката се оказва не завършена система, а практическо многомерно поле. От една страна, то е свързано със спонтанни нововъведения, разширения, на работа с непредзазадени форми. То се изменя в следването на самия ход на практиките и изисква немалко теоретични усилия, за да се удържа *ендогенността* на практикологическото – онова вкоренено в практиките негово измерение, в което то се явява като раждащо се живо, макар и несигурно. А от друга страна, то е поле, което изисква и немалко усилия за удържането на *екзогенността* на практикологическото – на онова също толкова дълбоко вкоренено в практиките негово измерение, в което то се явява като стабилизиращо, регулиращо, понякога дори инертно и – поради всичко това – сигурно присъствие“ (*Новаторства*, с. 11-12). Изследователското поле на *Новаторства* е многогласно и сложно оркестрирано. В него авторката мисли „с един мислител срещу друг“, като апробира границите на логическото за всеки един, обвързва техни интуиции и теории, конструира увлекателни логически интриги, и то още от самото начало на изложението, в което централната фигура на Чарлс Пърс е придружена от също толкова задълбочено обсъждане на идеите на Норуд Хансън, Томас Кун, Владимир Библер и т.н. Това поле е сложно диференцирано не само по оста ендогенност / екзогенност на практическата логика, а също и по осите класически трансцендентализъм / некласическа трансцендентална логика, екзогенна теоретическа логика на диалектичното / практическа логика на диалектичното, формален анализ / интенционален анализ. Многомерността и полифоничността на разбирането за екстатичния характер на логическото обаче се удържа със забележителна последователност от

централната проблематизация, която гласи: „как в действителност се оказва възможен даден недедуктивен извод в новаторската практика на науката, премествайки фокуса от строгите формалнологически структури към събития в мисленото и динамичните практики, в които те се пораждат“ (Новаторства, с.237). Водещият аналитичен инструмент при разгъването на тази проблематизация, в чиито рамки попадат и множеството практикологически открития на д-р Минева, е „некласически мисленото априорно синтезиране“ като многополюсен процес, отнасящ се до ego, cogitatum и свят. Тъкмо в това иманентно генезизиране и историзиране на логическото, защитено чрез сложна мрежа от некласически логически понятия – като воля за формиране, абдуктивен квант, ентимематично аналогизиране, теоретичен замах, операторите *eo ipso* и *всъщност* и т.н. – виждам основния принос на реабилитационния труд.

В заключение на моя прочит на *Новаторства* и в отговор на поканата на Мартина да мислим това забележително изследване като отворена проблематика в диалогичен режим, бих си позволила следното разсъждение. То е едновременно коментар и въпрос. При това не е формулирано като собствено логически въпрос, но може да се отнесе до времевата аналитика на т.нар. „екстатичен момент на логическото“ в глава II („Практическа логика и новаторства: воля, време, аналогизиране“) на Втора част на монографията. Разгръщайки анализа на „волята за формиране“ като „форма на практическо диференциране на настроеността“, която ще насочва теоретичното внимание, Мартина достига до основната си теза относно *интра*-субективната времевост на недедуктивните практики на извеждане – тази за „мига за откритието“, мислено чрез Хайдегеровата решимост на волята, но не чрез времевия екстаз „хвърляне напред в бъдеще“, а чрез този на едно „дълго автентично настояще“. Тезата гласи, че: „докато *интрасубективното* утвърждаване на едно откритие (ученият сам за себе си) се случва мигновено, а *интерсубективното* утвърждаване, т.е. признаването на откритието от други учени и общността, изисква времеви интервал, който е различен в различните случаи“ (Новаторства, с.179). Струва ми се обаче, че в това разбиране за *интрасубективната* времевост не е отчетено конститутивното участие на *времевия хоризонт на настроеността*, а с него и целият пласт на пред-афекционалното поле на „възможно пробуждане“, което се носи от едно трансцендентално минало (или „билост“ по Хайдегер). А то е мястото на „спящите“, празни гещалти на опита. Би могло да се каже, че това е неопределимият хоризонт на едно „трансцендентално детство“

(толкова недвусмислено указано в интенционалната траектория на Кеплер), което участва не само в „мига“ на решимостта, а и в нестихващите усилия на волята в „теоретичния замах“; а всички те са обвързани в една *парадоксална симултанност* на времевите хоризонти на недедуктивното извеждане. Това несъмнено е фигура на пасивно-асоциативна, а не на активна и рефлексивна темпорализация, но въпросът ми към Мартина е как тя би могла да бъде удържана в логическия анализ. Или по-скоро: как би могла да бъде указана като място на неопределеност в интенционалната траектория на новаторството?

В заключение: след запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях забележителни научни приноси, имам основания с пълна убеденост да дам своята положителна оценка пред уважаемото Научно жури и да предложа д-р Мартина Стоилова Минева-Николова да бъде избрана за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.3. Философия (Формална и практическа логика) в Пловдивски университет „П. Хилендарски“.

04. 03.2026 г.

проф. д-р Светлана Събева